

Најбољи у региону

Резултати постигнути у оспособљавању доскорашњих професионалних припадника Војске, официра и подофицира, за нове, сасвим другачије послове од оних које су обављали током војне каријере, сврстали су Присму у сам врх сличних програма и иницијатива у нашем региону и централној Европи

Један од највећих искорака у нашем систему одбране, у односу на резултате постигнуте у окружењу, учињен је у области бриге за професионалне припаднике Војске који су, током њене реорганизације и трансформације, остали без радног места. Према свим релевантним показатељима национални програм Министарства одбране за подршку у промени каријере Присма, на основу кога је, током протеклих година, успешно преквалификовано више од пет хиљада некадашњих официра, подофицира и цивилних лица, показао се толико ефикасним да је изазвао запажено интересовање не само источноевропских држава, које последњих година мучи исти проблем, већ и земаља са знатно дужом традицијом у тој области.

Претешко бреме транзиције крајем 20. и почетком овог века на својим плећима носили су и припадници професије која, готово по дефиницији, увек прва осети све последице привредних, политичких и других друштвених турбуленција. Не само код нас, већ и у свету, убрзани развој цивилног друштва, науке и технологије, уз осавремењивање, модернизацију и трансформацију оружаних снага, довео је до наглог пораста броја „неперспективних, нераспоредених, сувишних“ официра и подофицира, који су се, без своје кривице, поново нашли на једном од најзначајнијих и најнеизвеснијих животних раскршћа, принуђени да бирају нову професију. Искуства показују да су, кад је реч о припадницима Војске Србије, упркос свему имали и нешто среће, пошто се наш модел за помоћ у промени каријере бивших припадника војске до сада показао најуспешнијим управо у најважнијој, завршној, компоненти. Процењује се да је, после промишљено изабраног новог позива и практично примењених савета, готово 70 одсто корисника Програма успело и да се запосли.

– Такав проценат ефикасности није остварен ни у једној другој земљи, што је

Игор Јовичић, државни секретар у Министарству одбране

БРОЈНЕ АКТИВНОСТИ

Међу различитим активностима, које садржај Присме чине веома ефикасним моделом подршке за преквалификацију, највећу пажњу и интересовање корисника изазивали су информисање о предузетништву, саветовање и помоћ при проналажењу посла, обука за „цивилна“ занимања, субвенционисано запошљавање, помоћ у покретању сопственог бизниса, пословни инкубатори и умрежавање корисника. Обједињени, ти садржаји нуде велики број одговора на најважније питање које корисници Програма у регионалним центрима Присме готово свакодневно постављају. Како даље, куда и са ким?

инострани експерте за управљање људским ресурсима и промену каријере, посебно наше колеге из Украјине и Русије, навело да се озбиљније заинтересују за детаље Присме – каже за „Одбрану“ Игор Јовичић, државни секретар у Министарству одбране. – С друге стране, њихово интересовање за наш модел и резултате постигнуте у току последњих неколико година инспирисали су нас да учинимо и корак даље, да га унапредимо у складу са захтевима времена и околностима у којима се тренутно налазимо. Можда је апсурдно, али светска економска криза, која је и нама закуцала на врата, за све у Присми представља још један, нови и другачији изазов, не само због очекиваног повећања броја наших потенцијалних корисника, заинтересованих за преквалификацију, већ и сразмерно већег

интереса послодавца за запошљавање некадашњих припадника Војске – рекао је Јовичић.

— Унапређење програма

На основу стеченог искуства и у међувремену усвојене законске регулативе, у Министарству одбране одлучили су да побољшају и унапреде досадашњи модел подршке у промени каријере, развијен уз финансијску помоћ Велике Британије, Холандије и Банке за развој Савета Европе. Да учине корак више, што је наишло на очекивано одобравање иностраних партнера, пре свих земаља Нордијске иницијативе, односно краљевина Норвешке, Шведске и Данске.

– Иако је наш модел од почетка добијао позитивне оцене страних донатора, определили смо се за нека нова решења, за извесна

Потпуковник Миодраг Богојевић,
директор Дирекције Присма

де, не налази им радна места, то је програм у оквиру кога се они оспособљавају за обављање будућег посла. Ефикасност тог оспособљавања доказује се новим радним местом и то је оно по чему је Присма испред сличних модела, не само у окружењу, него и шире.

У наредном периоду покушаћемо да, поред официра и подофицира, у наш програм укључимо и професионалне војнике који, углавном због старосне границе, којом је лимитирана њихова војна каријера, остају без одговарајућег радног места. Надоградња модела подразумева отварање регионалног центра у Краљеву, попут оних у Београду, Новом Саду и Нишу, у којима су већ постигнути запажени резултати. И треће, уз помоћ наших спонзора, партнера и сарадника, покушаћемо да проширимо помоћ корисницима програма, посебно онима с квалитетним бизнис пла-

Бивши потпуковник Драган Салатић започео је производњу поврћа на свом имању у Угриновцима

побољшања, инспирисана законом али и тежњом ка ефикаснијој реализацији амбициозних програма – каже Игор Јовичић. – Уместо програма за „збрињавање вишка војног кадра“, ми данас имамо Програм подршке у промени каријере професионалних припадника Војске Србије, што није само терминолошка, већ и суштинска разлика. Не ради се, заправо, о вишку војног кадра или о збрињавању људи неспособних за рад, већ о подршци система одбране у промени каријере професионалних војних лица, људи који су део свог радног века провели у изузетно важној државној институцији. Војни позив је, несумњиво, изузетно тежак, он непрекидно изискује високе психофизичке напоре и тешко је очекивати да се сви њиме баве целог радног века. У свету је то одавно признато и зато у развијеним земљама и постоје специфични модели управљања људским ресурсима након окончања њихове војне каријере. Тамо је сасвим нормално да човек, после одређеног периода проведеног у војсци, промени каријеру, да се бави неким другим послом, у складу с личним интересовањем и амбицијом. У таквим, преломним тренуцима, неопходна је помоћ државе и њених институција. То подразумева читав ланац задатака, послова и обавеза у припреми, организовању и реализацији оспособљавања некадашњих припадника војске за будућу професију. Код нас је, на крају тог ланца, ново радно место, чиме се, заправо, доказује успешност модела. Наравно, Присма не запошљава љу-

ПОВЕРИЛАЧКИ ФОНД

Финансијску подршку Програма за преквалификацију професионалних припадника Војске пружају Поверилачки фонд НАТО / ПЗМ, Међународна организација за миграције и земље Нордијске иницијативе. У Поверилачком фонду, основаном 2006. године, окупљено је 16 земаља, чланица НАТОа, које предводи Краљевина Норвешка. Планирано је да пројекат траје највише пет година, а с обзиром на доказану успешност модела, нема разлога да се, после двогодишње иницијалне провере и једногодишњег продужетка, до 2011. не искористе његови максимални капацитети.

Средства Поверилачког фонда могу да користе припадници Министарства одбране којима је радни однос престао после 1. јануара 2007. и који су регистровани у оквиру Присме. Они могу да конкуришу за бесповратну помоћ у висини до 1.500 евра, изузетно и до 3.000 евра, за самозапошљавање, односно отпочињање новог посла, субвенционисање зараде или финансирање кратких курсева. Друга могућност су бескаматни микрокредити у износу до 3.000 евра, с роком отплате од 12 месеци (10 једнаких месечних рата и грејс периодом од два месеца). Та средства могу да се искористе за креирање новог радног места, отпочињањем новог посла или проширењем постојећег.

До краја 2008. године за средства Поверилачког фонда конкурисала су 2.404 корисника Присме, а добило их је 2.366.

ном, чак и на почетни период пословања, односно све до тренутка у коме се нови посао може сматрати развијеним. У свему томе треба подвући и значајну међународну сарадњу на остваривању модела Присма, која се огледа не само у помоћи појединих земаља, првенствено Норвешке, Данске, Велике Британије, Холандије, Шведске, већ и њиховом интересовању за наше несумњиве успехе. Дошло је време да, после извесног периода учења на туђим искуствима, сада ми учимо друге, да наше знање и успешност у ефикасној подршци професионалним припадницима војске у изналажењу нове професије пренесемо другима. Наша сарадња с Поверилачким фондом НАТОа (Партнерства за мир) и земљама Нордијске иницијативе, које нам помажу у реализацији Програма, али и са Међународном организацијом за миграције и њихове високе оцене досадашњег модела за подршку у промени каријере, дају нам за право да од Присме у наредном периоду очекујемо још боље и ефикасније резултате – рекао је Јовичић.

— Од трауме до нове наде

Задовољство постигнутим резултатима изражава и потпуковник Миодраг Богојевић, директор Дирекције за промену каријере ПРИСМА, који напомиње да Присма утиче и на повећано интересовање младих за војну професију, јер им показује да, по окончању радног века у униформи, нису препуштени сами себи и будима тржишта ра-

да. Истичући да је избор нове професије увек веома осетљиво питање, потпуковник Богојевић каже да му највећи мотив за изналажење нових решења и модела за ефикаснију Присму представљају задовољни корисници Програма:

– Кад се јаве на конкурс за преквалификацију наше некадашње колеге, официри и подофицири су у специфичном расположењу, утучени, незадовољни, несигурни, забринути за своју будућност. Треба имати у виду да су, већином због потребе службе, изгубили не само посао, већ и професију, они нису у прилици да „само промене фирму“, попут свих других људи који остану без радног места. Губитком посла, изгубили су и звање, део свог идентитета, па не чуди што су депресивни, што сматрају да су посао изгубили својом кривицом и да су неспособни. Тешко им је да поверују да ће за само неколико дана, већ после првих предавања и вежби у такозваним мотивационим радионицама, изгледати и размишљати сасвим другачије. А управо то се догађа. После почетних несналажења у њима се буди нови елан, нова енергија којом руше све препреке. Убрзо су спремни за нове изазове и то веома успешно доказују у обављању изабраног бизниса.

Поред официра и подофицира, корисници Присме су и цивилна лица на служби у Војсци, односно војни службеници и намештеници. Иако у нешто бољем положају од војних лица, јер могу да задрже професију за коју су се школовали, ни њима, после губитка радног места, не цветају руже. Посебно ако се имају у виду околности у којима их је „зла судба“ задесила, велика стопа незапослености, неповољни услови кредитирања приватне делатности и отежан привредни развој Србије. У Дирекцији Присме истичу да ће у наредном периоду своје услуге понудити и професионалним војницима.

– Програм преквалификације, који обухвата мотивационе радионице и курсеве, реализује се у регионалним центрима, односно иза-

Снимко Димитрије ГОП

Пензионисани потпуковник Љубомир Алексић, сада је власник фирме за прављење еколошких трака

Мирјана Корица, референт за односе с јавношћу

КОРИСНИЦИ ПРОГРАМА

За помоћ у преквалификацији и средства Поверилачког фонда могу да конкуришу официри и подофицири којима је престала професионална војна служба по потреби службе и цивилна лица, односно војни службеници и намештеници, којима је, уз отпремнину, престао радни однос због организацијско-мобилизацијских промена и гашења радног места.

Услов за све је да се не налазе у професионалној служби, односно да им је радни однос престао после 1. јануара 2007. године.

браним образовним установама у Београду, Новом Саду и Нишу. На самом почетку, уз помоћ наших саветника, корисници Програма уче основне вештине проналажења посла, остављају професионалне биографије (CV), стратегије сопственог маркетинга, а затим,

на тромесечним курсевима, савлађују све оно што је потребно за обављање изабраног позива. Изузетно ефикасни и амбициозни наставни програми предвиђају свега 30 одсто теорије, док је све остало на курсевима пракса. Важно је рећи да Присма не налази посао, односно не запошљава људе, не доје готов новац за финансијску помоћ и не пружа услуге људима који нису били професионални припадници Војске – подвлачи потпуковник Богојевић.

Оно што Присма несумњиво нуди јесу припрема, праћење и пружање подршке својим корисницима у јачању њиховог самопоуздања и креирању алтернативних решења у промени каријере. Бројне бесплатне услуге саветовања и информисања, различите мотивационе радионице и ефикасни курсеви, на којима заинтересовани полазници стичу знања неопходна за нови почетак чине Присму квалитативно другачијом и карактеристично успешном. Од активности, мотивације, снажљивости, елана и амбиција сваког појединца зависи и његов коначни успех. У Дирекцији за промену каријере Присма уверавају нас да су шансе које, у сарадњи са Поверилачким фондом НАТО / ПЗМ, Међународном организацијом за миграције, земљама Нордијске иницијативе и одређеним образовним установама, пружају својим клијентима, некадашњим официрима, подофицирима, цивилним лицима на служби у Војсци и Министарству одбране, а ускоро и професионалним војницима, заиста велике и да су многи знали да их искористе. ■

Душан ГЛИШИЋ
Снимко Зоран МИЛОВАНОВИЋ

ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА ИНТЕРНЕТУ

Ради што бољег информисања о намени и могућностима Националног програма за помоћ у преквалификацији професионалних припадника Војске, урађена је и веб апликација, која ће, поред осталог, да омогући и ефикасније умрежавање корисника Програма.

Презентација модела може се наћи на сајту Министарства одбране, односно на адреси <http://www.mod.gov.rs./prisma>. Референт за односе с јавношћу у Дирекцији за промену каријере Мирјана Корица истиче да интересовање потенцијалних корисника Програма расте из дана у дан, посебно за финансијску подршку НАТО/ПЗМ Поверилачког фонда, али и за друге бројне активности које се одвијају у регионалним центрима.